

ADUNAREA PARLAMENTAR ȚĂ CONSILIULUI EUROPEI

Documentul No. 10762

Recomandarea No. 1735/ 2006

Conceptul de „na țune”

1. În anul 2003 Adunarea Parlamentar Ță dezb ățut problema tratamentului special acordat minorit ăților na țonale de statul în care tr ățesc, pornind de la legea adoptat ăț în Ungaria, la 19 iunie 2001, cu privire la ungurii care tr ățesc în statele vecine Ungariei („maghiarii”). În Rezolu ță 1335 / 2003 Adunarea Parlamentar Ță Consiliului Europei a men țonat, în leg ățur ăț cu legea ungar ăț care definea în preambulul s ăț conceptul de „na țune”, c ăț „nu exista nici o defini țe legal ăț comun acceptat ăț în Europa a conceptului de << na țune >>”.

2. Adunarea Parlamentar ăț fiind con țient ăț de necesitatea de a clarifica terminologia utilizat ăț în cadrul actelor fundamentale ale statelor ț în legisla țile în vigoare, pentru a explica fenomenele legate de leg ățurile etnice, lingvistice ț culturale între grupurile de cet ățeni, care tr ățesc în state diferite, în special termenul de „na țune”, ca ț necesitatea corel ății lor cu contextul istoric sau politic, a luat în discu țe în ce mod conceptul de „na țune” – un concept care poate aplicat, regândit ț modernizat, poate ajuta la abordarea problemei minorit ăților na țonale ț a drepturile lor în secolul XXI în Europa.

3. Pornind de la un studiu cu privire la conceptul de na țune ț modul cum acesta este întrebuint ăț în Europa, pornind de la datele ob țnute din r ățpunsurile la un chestionar a 35 de delega ți parlamentare na țonale ț p ățerile exper ților în drept ț țiin țe politice la o reuniune organizat ăț la 7 iunie 2004 la Berlin, Comitetul pentru Afaceri Legale ț Drepturile Omului al Adun ății Parlamentare a Consiliului Europei a ajuns la concluzia c ăț este dificil, dac ățnu imposibil, s ățse ajung ăț la o defini țe comun acceptat ăț cu privire la conceptul de na țune.

4. Conceptul de „na țune” este profund înr ăț ținat în cultura ț istoria popoarelor ț încorporeaz ățelementele fundamentale ale identit ății lor. Acest concept este de asemenea, legat de ideologiile politice, care l-au utilizat ț i au modificat în țelesul original. Mai mult, avându-se în vedere, diversitatea de limbi vorbite în statele europene, un concept, precum cel de na țune este pur ț simplu de netradus în multe state, unde se pot g ăți traduceri nepotrivite în anumite limbi na țonale. Din contr ăț cuvintele folosite în unele limbi na țonale nu î ț g ățesc

o traducere adecvată în limba engleză sau franceză și cele două limbi oficiale ale Consiliului European.

5. Adunarea Parlamentară recunoaște faptul că în unele state membre ale Consiliului European, conceptul de națiune este utilizat pentru a se indica cetățenia, care reprezintă o legătură legală între un stat și un individ, ceea ce este nerelevant pentru originea etno-culturală a acestuia, în timp ce în alte state membre, același termen este folosit pentru a desemna o comunitate organică care vorbește o anumită limbă și care se caracterizează printr-un set de tradiții culturale și istorice, percepții asemănătoare cu privire la trecut, aspirații similare cu privire la prezent și viziuni asemănătoare cu privire la viitor. În unele state membre sunt folosite simultan ambele înțelesuri, cu scopul de a indica cetățenia și respectiv originea etno-culturală. Așadar, ajunși în acest punct, se poate spune că termenul de națiune este folosit uneori cu un înțeles dublu și alteori, două cuvinte diferite sunt utilizate pentru a exprima separat câte un înțeles.

6. Adunarea Parlamentară recunoaște, de asemenea, că atunci când conceptul de națiune desemnează cetățenia, acesta semnifică un fel de relație contractuală între o persoană fizică și un stat, în timp ce atunci când termenul de națiune semnifică o comunitate etno-culturală desemnează o realitate culturală (un fapt sau un statut cultural), care se bazează pe aderarea liberă și unilaterală a persoanelor fizice la acea comunitate și implică doar relațiile dintre membrii acestei comunități. O națiune, în sensul cultural, devine subiect al sistemului de drept, doar dacă se organizează ea însăși sub forma unui stat, care este recunoscut pe plan internațional.

7. Adunarea Parlamentară aia act de faptul că în cadrul procesului foarte complicat al constituirii națiunii și a statelor naționale, statele moderne europene și-au aflat legitimitatea, fie în semnificația civică a conceptului de națiune, fie în semnificația culturală a conceptului. Totuși, în timp ce este necesar ca să se facă deosebirea între cele două înțelesuri în constituțiile unora dintre statele membre ale Consiliului European, direcția generală de evoluție a statului-națiune este către transformarea, de la caz la caz, dintr-un stat pur etnic sau etnocentric într-unul civic și dintr-un stat pur civic într-unul multicultural, unde anumite drepturi sunt recunoscute, nu doar persoanelor fizice, dar și comunităților culturale și naționale.

8. Adunarea Parlamentară aia act, de asemenea, datorită modului în care, statele-națiuni s-au format în secolul XIX și în prima jumătate a secolului XX și datorită schimbărilor de frontieră de la sfârșitul celui de al doilea război mondial și al Războiului Rece, pe teritoriile aproape a tuturor statelor membre ale Consiliului Europei trăiesc diferite grupuri de oameni, care sunt, în același timp, cetățeni ai aceluiași stat sau națiuni civice, dar aparțin și sunt parte a diferite națiuni culturale. În comparație cu grupul cel mai numeros de cetățeni, care trăiește în același cadru etno-cultural, acele grupuri de oameni sunt relativ mai mici și constituie și se numesc minorități naționale.

9. **Minoritățile sau comunitățile naționale – deseori apărute ca rezultat al schimbării frontierelor, care reprezintă o parte constitutivă și o entitate componentă a statului-națiune, a căror membri sunt cetățeni ai statului respectiv,** se bucură de drepturi pentru a-și păstra, afirma și consolida identitatea națională așa cum se prevede în Recomandările Adunării Parlamentare 1201 / 1993 și 1623 / 2003 și de către Convenția – Cadru pentru Protecția Minorităților Naționale și Carta Europeană pentru Limbile Regionale și ale Minorităților.

10. Adunarea Parlamentară aia act, de asemenea, de faptul că minoritățile naționale în sine, nu au personalitatea juridică și nu pot răspunde din punct de vedere legal și de aceea nu pot fi parte la contracte sau convenții. **Totuși, ele trebuie să constituie obiectul unei protecții colective,** iar membrii lor trebuie să se bucure de dreptul de a acționa, în apărarea identității respectivei minorități naționale și a drepturilor lor culturale, fie ca cetățeni, fie ca membrii ai diferitelor asociații cu personalitate juridică. Aceste drepturi nu au o bază teritorială și recunoșterea și protecția lor trebuie organizată deopotrivă la nivelul fiecărui stat-națiune și la nivel transnațional (internațional).

11. Adunarea Parlamentară recunoaște că rolul cel mai important în păstrarea identității minorităților naționale revine statului, a căruia cetățeni sunt membrii minorităților naționale. În consecință ea invită statele membre să adopte legislația și documentele corespunzătoare, care recunosc minoritățile naționale și **le abordează cu bună credință. Cât despre reprezentarea în instituțiile politice, Adunarea Parlamentară recomandă ca statele membre să aplice principiul discriminării pozitive față de membrii minorităților**

naționale, în special în ceea ce privește reprezentarea proporțională în instituțiile centrale și descentralizate, (inclusiv instituțiile de decizie), cu precădere, în regiunile în care trăiesc minoritățile.

12. Adunarea Parlamentară crede că este necesar să fie întărită recunoașterea fiecărei legături a cetățeanului european cu identitatea, cultura, tradițiile și istoria sa, pentru a permite fiecărui individ ca să se definească în sine și, ca membru al unei „națiuni” culturale, care nu are nici o legătură cu țara sa sau cu cetățenia sa sau cu națiunea civică în care aparține ca cetățean și, în special, pentru a satisface aspirațiile în creștere ale minorităților care au dat substanță sensului de a aparține unei anumite națiuni culturale. **Ceea ce este important, deopotrivă din punct de vedere politic și legal, este să se încurajeze o abordare mai tolerantă a problemei relațiilor dintre state și minoritățile naționale, care culminează cu acceptarea dreptului fiecărui individ de a aparține națiunii căreia el simte că aparține, fie în ceea ce privește cetățenia, fie, respectiv limba, cultura și tradițiile.**

13. **Adunarea Parlamentară reamintește că Rezoluția 1335 / 2003, prevede că „introducerea de forme noi și originale de protecție a minorităților naționale, în special de către statele în care trăiesc, reprezintă un pas pozitiv...(..)”** Acesta consideră că posibilitatea ca statele să adopte măsuri unilaterale pentru protecția minorităților care trăiesc în străinătate, fie că trăiesc în vecinătate, fie în alte state, este condiționată de respectarea următoarelor principii: suveranitatea națională și pacta sunt servanda, relații prietene și între state și respectul drepturilor omului și libertăților fundamentale – în special, abolirea discriminării. În timp ce statul în care trăiesc minoritățile poate juca, în mod legitim, un rol important în menținerea drepturilor minorităților naționale, având în vedere ceea ce se întâmplă cu minoritățile, care trăiesc în alte state, este imperios necesar ca cei din urmă să respecte legislația statelor, în care minoritățile respective trăiesc și orice act unilateral trebuie negociat în prealabil cu guvernele acelor state. Aceleași drepturi și obligații trebuie recunoscute sau respectate de către toate statele, care intenționează să adopte măsuri unilaterale privind protecția identității minorităților culturale și naționale, care trăiesc în diferite state, care sunt formate din cetățenii statelor din urmă.

14. Adunarea Parlamentară consideră că în ceea ce privește întărirea drepturilor minorităților naționale, **Congresul Puterilor Locale și Regionale al Consiliului European** poate juca un rol

important, prin activitatea desfășurată pentru garantarea aplicării documentelor europene.

Adunarea consideră că Recomandarea 43 / 1998 cu privire la autonomia teritorială și minoritățile naționale și Recomandarea 70 / 1999 cu privire la legile la nivel local / statutul special trebuie reexaminat pentru a identifica urmările concrete.

15. Adunarea Parlamentară luând act de Declarația de la Varșovia și Planul de Acțiune adoptat la 16 și 17 mai 2005 de către șefii de state și guverne din statele membre ale Consiliului Europei, cheamă Comitetul de Miniștri să înceapă fără întârziere, discuții, pentru elaborarea unei concepții pentru implementarea deciziilor adoptate. **În special, Planul de Acțiune declară că „istoria complicată a Europei a arătat că protecția minorităților naționale este esențială pentru menținerea păcii și dezvoltarea unei stabilități democratice. O societate care se identifică pe sine drept pluralistă trebuie să accepte identitățile minorităților, care sunt o sursă de îmbogățire a societăților noastre, să le păstreze și îngrijească...(...)”**.

16. Ca urmare, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, recomandă Comitetului de Miniștri:

16.1. Să invite statele membre ale Consiliului Europei, care nu au făcut-o, să semneze și să ratifice Convenția – Cadru pentru Protecția Minorităților Naționale, Carta Europeană privind Limbile Regionale și Locale și Carta Europeană privind Autoconducerea Locală care reprezintă instrumente fundamentale pentru menținerea identității naționale a minorităților sau comunităților naționale și să își intensifice eforturile în acest sens;

16.2. Să invite statele membre ale Consiliului Europei să promoveze, în cadrul legislației naționale, recunoașterea drepturilor culturale ale minorităților inter alia, pe baza Recomandării 43 / 1998, privind autonomia locală și minoritățile naționale și Recomandarea 70 / 1999 cu privire la legea locală/ statutul special al Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei;

16.3. Să adopte măsurile necesare pentru a se asigura că **statele membre ale Consiliului Europei resping orice încercarea de a promova puritatea etnică a statului sau de a organiza teritoriul și administrația statului pe o bază etnică, cu excepția măsurilor pozitive, a cărui scop este asigurarea unei reprezentări drepte a minorităților naționale în administrația țării și la nivel local;**

16.4. Să invite statele membre ale Consiliului Europei să pună de acord constituțiile lor cu standardele democratice europene, care cer ca fiecare stat să integreze pe toată cetățenia, indiferent de trecutul lor etno-cultural, într-o entitate civică și multiculturală și să pună capăt organizării acestora în state exclusiv etnice sau respectiv, etnice;

16.5. Să elaboreze îndrumări cu privire la procedurile de dezvoltare a relațiilor dintre un stat și minoritățile care trăiesc într-un alt stat – cu precădere, din vecinătate –, având în vedere criteriile identificate de către Comisia de la Veneția în raportul său pe anul 2001, în lumina analizei legislațiilor existente, ca și a rezoluțiilor și recomandărilor pertinente ale Adunării Parlamentare.

17. Adunarea Parlamentară aduce aminte că **în Recomandarea sa, 1623 / 2003 cu privire la drepturile minorităților naționale a solicitat urgent Comitetului de Miniștri „să ia toate măsurile necesare pentru a continua cooperarea cu Uniunea Europeană, cu scopul de a realiza o politică comună în domeniul protecției minorităților naționale”**. Adunarea constată că răspunsul din partea Comitetului de Miniștri a fost, cel puțin, concis. De aceea, Adunarea cere Comitetului de Miniștri să roage pe dl. Jean-Claude Juncker să se concentreze asupra problemei complementării politicilor de protecție a minorităților naționale și de recunoaștere a drepturilor lor în următorul Raport, cu privire la relațiile dintre Consiliul Europei și Uniunea Europeană